

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קפז

ערב שבת קודש
פרשת שמיני
כ"ה בניסן התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בניסן ה'תשע"ז - ב' באייר ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ה בניסן	הלי קרבן פסח. פרק ו-ח.	הלי עבדים פרק ז.	מל"ת קכה. קכג. קכח. קכו. קכז. קכא. קכב.
ש"ק	כ"ו בניסן	פרק ט-י. הלי חגיגה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ח.	מל"ת קיז. קיט. קיח. מ"ע נג. נב.
א'	כ"ז בניסן	פרק ב-ג. הלי בכורות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מ"ע נד. מל"ת קנו. רכט. מ"ע טז. עט.
ב'	כ"ח בניסן	פרק ב-ד.	אודך ביושר וגוי. ספר משפטים והוא ספר שלשה עשר.. הלי שכירות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קמד. קח.
ג'	כ"ט בניסן	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע עח.
ד'	ל' בניסן	פרק ח. הלי שגגות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מל"ת קט. מ"ע סט.
ה'	א' באייר	פרק ג-ה.	פרק ד.	מ"ע ע.
ו'	ב' באייר	פרק ו-ח.	פרק ה.	מ"ע ע.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחה	זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	זריחה החמה	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'								
ו', כ"ה בניסן	4.50	3.56	5.13	6.13	9.21	12.40	1.13	7.13.6	7.39	
ש"ק, כ"ו בניסן	4.48	3.54	5.11	6.12	9.20	12.40	1.12	7.14.3	7.39	
א', כ"ז בניסן	4.47	3.52	5.10	6.11	9.20	12.39	1.12	7.15.0	7.40	
ב', כ"ח בניסן	4.46	3.51	5.09	6.10	9.19	12.39	1.12	7.15.7	7.41	
ג', כ"ט בניסן	4.44	3.49	5.08	6.09	9.18	12.39	1.12	7.16.4	7.42	
ד', ל' בניסן	4.43	3.48	5.07	6.08	9.18	12.39	1.12	7.17.2	7.42	
ה', א' באייר	4.42	3.46	5.05	6.06	9.17	12.39	1.12	7.17.9	7.43	
ו', ב' באייר	4.41	3.45	5.04	6.05	9.16	12.39	1.12	7.18.6	7.44	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ
שמיני	7:51	6:37	7:54	6:52	7:54	6:44	7:54	6:54
תזריע-מצורע	7:57	6:42	7:59	6:57	7:59	6:49	8:00	6:58

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לבקש גשמיות ורוחניות ב'הרחבה'

כיצד מתיישבים דברי הגמרא שעל האדם להתפלל על צרכים גשמיים כעני בפתח, השואל דבר מועט, עם הנאמר בירושלמי שעליו להרחיב פיו בתפילתו ולבקש כל משאלותיו? • הציווי השווה לכל נפש – שבקשתו תהיה להרחיב פיו בדברי תורה, אולם כאשר מתעלה יותר, שמענייניו הגשמיים הוא עושה כלי לאלוקות – יוכל להרחיב פיו בתפילה גם על צרכיו הגשמיים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

כי במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה⁶, והעלם על כנפי נשרים⁷, עד שבחמשים יום זכו לקבל התורה פנים בפנים⁸, כמו כן לא יפלא ממני למלא שאלתך בדברי תורה."

ומוסיף לדייק במה שכתוב "ואמלאהו", ש"יש להעיר ממה שנאמר⁹ ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר כו".

ב. וצריך להבין:

עניין התפלה הוא – בקשת צרכיו של האדם, אלא שהסדר הוא ש"לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל"¹⁰, "ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו, אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו"¹¹.

ועד כדי כך, שגם לדעות שהתפלה שלש פעמים ביום היא מדרבנן, ואילו מן התורה מספיק רק פעם

ואמלאהו" בענינים גשמיים, בדוגמת היציאה ממצרים משעבוד לחירות? ועל זה מבאר כפנים.

(6) זו"ח ר"פ יתרו.

(7) יתרו יט, ד.

(8) ואתחנן ה, ד.

(9) משלי כד, ד.

(10) ברכות לב, סע"א.

(11) שם לד, א.

א. בקאפיטל [=פרק פ"א בתהלים] מדובר גם אודות עבודת האדם ומה שנותנים לו על זה מלמעלה – שזהו מה שכתוב¹ "הרחב פיך ואמלאהו".

ואיתא בגמרא במסכת ברכות²: "בשאלה שאני" (שהשואל שואל כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאול שאלה גדולה – פירוש רש"י), ופריך, "בשאלה נמי הכתיב הרחב פיך ואמלאהו", ומשני, "ההוא בדברי תורה כתיב" (מה שאין כן בשאלת צרכי האדם).

ומביא הצמח-צדק³: "וכתב מהרש"א וסמך ליה אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים⁴, שאל תחשוב שלא אוכל למלא כל שאלתך, הרי אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים, אשר ראית שם היכולת בידי למלא כל משאלותיך בדברי תורה", ומבאר: "ויש לפרש כל שאלתך על דרך שביקש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"⁴. . . שיאיר הקב"ה עינינו בסודות המצות. . . ועל זה אמר שלא לחשוב שלא אוכל למלא כו', הרי אנכי כו', פירוש⁵

(1) תהלים פא, יא.

(2) ברכות נ, א.

(3) יהל אור ע' רצד ואיך.

(4) תהלים קיט, יח.

(5) דלכאורה, מצד הענין דיצי"מ צריך להיות "הרחב פיך

ולכאורה, הרי זה בסתירה לדברי הגמרא במסכת ברכות, ש"הרחב פיך ואמלאהו" בדברי תורה כתיב, מה שאין כן בשאלת צרכי האדם, ש"שואל כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאול שאלה גדולה"!?]

[ולמעשה, שהצמח־צדק ברשימותיו לתהלים מביא ב' העניינים: בתחילה מביא את דברי הגמרא "ההוא בדברי תורה כתיב", ואחר כך¹⁵ (בקטע בפני עצמו) מביא את מאמר ריש לקיש בירושלמי "אם

אחת ביום, ואפילו לדעות שכללות עניין התפלה הוא מדרבנן¹² - הרי הכול מודים שכאשר יהודי מרגיש שיש לו איזה חסרון, אזי ישנה מצות־עשה מן התורה לבקש זאת מהקב"ה.

וכיון שכן, הרי כאשר יהודי מרגיש שחסר לו הרבה, "מרובים צרכי עמך"¹³,

- הסיבה לכך היא אמנם מפני ש"דעתם קצרה"¹³, אבל כיון שלעת עתה נמצא במעמד ומצב ש"דעתם קצרה", הרי נרגש אצלו ש"מרובים

"הרחב פיך" גם בנוגע לדברים גשמיים — כי צרכי

הגשמיים אינם עניין בפני עצמו, כיון שעבודתו היא

באופן ש"בכל דרכיך דעהו"

סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיך אלא הרחב פיך" (לשאול כל צרכך בביאור יפה).

ג. והביאור בזה¹⁶:

כאשר יהודי מרגיש חסרון באופן ש"מרובים צרכי עמך" - גם אם הסיבה לכך היא מפני ש"דעתם קצרה" - הרי בודאי שחלה עליו מצות עשה מן התורה שלא יבקש צרכיו ממישהו אחר, ועל אחת כמה וכמה ומכל שכן שלא יחשוב ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹⁷, כך שיכול להשיג את צרכיו בעצמו, אלא עליו לדעת ש"ה' אלקיך . . הוא הנותן לך כוח לעשות חיל"¹⁸, כך שהמקום היחידי להשיג את צרכיו הוא - אצל הקב"ה, ולכן, עליו לגשת ולבקש כל צרכיו מהקב"ה;

אבל, מובן וגם פשוט, שאין "ציווי" שיהיה האדם במצב של "דעתם קצרה", ובמילא ידמה בעיניו ש"מרובים צרכי עמך", בבחינת "מרבה

צרכי עמך" -

אזי ישנה מצות עשה מן התורה שיתפלל לפני ה' ויבקש ממנו שימלא את כל צרכיו.

ואם כן, איך אפשר לומר שמה שכתוב "הרחב פיך ואמלאהו" - "בדברי תורה כתיב", ולא בנוגע לצרכים גשמיים!?

זאת ועוד:

בירושלמי מסכת תענית¹⁴ איתא: "רבי שמעון בן לקיש אמר אם סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיך (לא תתפלל תפלה קצרה (א' שמאלע און א' פארקוועטשטע)), אלא הרחב פיך (לשאול כל צרכך בביאור יפה) ואמלאהו".

וכן הוא במפרשי התנ"ך: בפירוש רש"י - "הרחב פיך לשאול ממני כל תאוות לבך, ואמלאהו, ככל אשר תשאל אמלא"; בפירוש הראב"ע - "שתבקש בפידך כל רצונך ומשאל לבך, ואמלאהו"; ובפירוש הספורנו: "הרחב פיך, העמק שאלה או הגבה למעלה, ואמלאהו, מבלעדי שתצטרך להשתחוות לזולתו להשיג חפצך".

15 ע' רצו.

16 עוד ביאור בזה - ראה מכתב י"א ניסן תשמ"ב בהערה, ושיחת י"ג ניסן תשמ"ב סי"ג (התועדויות תשמ"ב ח"ג ע' 1183, וע' 1262).

17 עקב ח, יז.

18 שם, יח.

12 ראה תו"מ חכ"ז ע' 49. וש"נ.

13 פיוט בסליחות לערב ראש השנה ובתפלת נעילה, ע"פ ברכות כט, ב. וראה תו"א וישלח כו, רע"ג. המשך מים רבים תרל"ז בתחלתו.

14 פ"ג ה"ו (ובפ' קה"ע).

נכסים¹⁹ – אלא אדרבה:

סדר העולם כפי שצריך להיות על פי מדות טובות וישרות הוא – "שהשואל שואל כעני על פתח", שהרי ידע איניש מעמדו ומצבו שאין בידו זכויות שבשבילם יוכל לדרוש צרכיו "בזרוע"²⁰, אלא צריך לבקש מהקב"ה בתורת צדקה וחסד חנם, ולכן, "אינו מרים ראש לשאול גדולה", ומה שיתנו לו – צריך להיות "שמח בחלקו"²¹.

בעניין "סדרתה תפילה" – כותב הצמח־צדק¹⁶:
 "יש לפרש על דרך חסידים הראשונים היו שוהין בתפלתן" ("שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת")²⁴, היינו, שעבודת התפלה היא כדבעי למהוי, באופן ש"דע לפני מי אתה עומד"²⁵, ולאחרי ההכנה הראויה על פי עשרת התנאים שנימנו בדברי הפוסקים²⁶.
 וכאשר התפלה היא באופן כזה ("סדרתה

אין זה עניין שנעשה מעצמו ומאליו, היינו שישכב לישון, ולפתע פתאום יהיה "משכיל" ו"עובד", משיג ומחדש, אלא, יש צורך בעניין של יגיעה

ולכן:

מה שכתוב בפסוק "הרחב פיך (ואמלאהו)" – שזהו עניין של ציווי – אי אפשר לפרש שקאי על דברים גשמיים, כי, ציווי זה שייך רק אצל מי שדעתו קצרה וצרכיו מרובים, שהוא אכן מצווה להרחיב פיו בשאלת ריבוי צרכיו, אבל מי שדעתו אינה קצרה, והוא שמח בחלקו – כיצד אפשר לצוות עליו ("זוי קומט צו אים") "הרחב פיך"!? וזהו שאיתא בגמרא – שמבארת כיצד צריך להיות סדר ההנהגה על פי תורה – "ההוא (הרחב פיך)" בדברי תורה כתיב, שזהו ציווי ששייך לכל אחד מישראל שצריך להרחיב פיו בדברי תורה, והקב"ה מבטיחו למלא כל משאלותיו בדברי תורה, וכמאמר רז"ל²² "יגעת ומצאת", היינו, שכיון שהתייגע כפי יכולתו, אזי נתן לו הקב"ה באופן של מציאה, שלא לפי ערך היגיעה²³.

תפילה") – אזי ישנו ציווי "לא תהא מיצר פיך (אלא) הרחב פיך" (לשאל כל צרכך בביאור יפה). והביאור בזה:
 יש מי שנמצא עדיין באמצע העבודה – "כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאול גדולה", ומבקש רק "דבר מועט כדי חיים"²⁷, כיון שכללות עבודתו היא באופן של פרישה כו'.
 אבל כאשר עבודתו היא בדרגה נעלית יותר, אזי "לא תהא מיצר פיך אלא הרחב פיך" גם בנוגע לדברים גשמיים – כי, צרכיו הגשמיים אינם עניין בפני עצמו, כיון שעבודתו היא באופן ש"בכל דרכיך דעהו"²⁸, היינו, שכל ענייניו הם בשביל שיוכל להיות "דעהו", שעושה מהם כלי לאלקות, ועל ידי זה עושה לו יתברך דירה בתחתונים²⁹, ולכן צריך לבקש שיהיו כל ענייניו באופן של הידור ומובחר, "הרחב פיך" – כדי שעניין ה"דעהו" יוכל להיות בהרחבה יתירה.

ד. ועל זה מוסיף ריש לקיש, "אם סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיך, אלא הרחב פיך ואמלאהו":

(24) ברכות רפ"ה (במשנה). שם לב, ב.

(25) ראה שם כח, ב.

(26) ראה ספר דרך חיים ע' סו. הובא בשל"ה עניני תפלה בתחלתו (רנ, א ואילך).

(27) פרש"י ברכות שם (ג, א).

(28) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(29) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(19) אבות פ"ב מ"ז.

(20) ראה ברכות יז, ריש ע"ב ובפרש"י.

(21) אבות רפ"ד.

(22) מגילה ו, ריש ע"ב.

(23) ראה גם תו"מ חכ"ז ע' 148. וש"נ.

תפילה, אזי כל הבקשות שמבקש בי"ב ברכות אמצעיות, גם בנוגע לדברים גשמיים, צריכים להיות באופן של "הרחב פיך" כפשוטו, ואז – "ואמלאהו".

ה. ובנוגע לפועל:

ישנם כאלה שהם במצב של "מרכה דאגה"²⁰ – אף שאינם במצב של "מרכה נכסים" – כיון שצריכים לצאת ידי חובה בכך שישאלו מהקב"ה "דבר מועט" (כדי שלא להיות בסוג ש"דעתם קצרה" שלכן "מרובים צרכי עמך"), ומתהלכים מבולבלים מזה שאין בידם עוד כך וכך דולרים עבור צרכים גשמיים.

ועל זה באה ההוראה ממה שנאמר בקאפיטל תהלים – "הרחב פיך ואמלאהו":
לכל לראש – עליהם להתנהג על פי הוראת הגמרא במסכת ברכות ש"ההוא בדברי תורה כתיב", וכביאור הצמח-צדק שבזה נכלל גם עניין "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", פנימיות התורה,

– ומוכן שאין זה עניין שנעשה מעצמו ומאליו, היינו שישכב לישון, ולפתע פתאום יהיה "משכיל" ו"עובד", משיג ומחדש, אלא, יש צורך בעניין של יגיעה, ונוסף ליגיעה צריך להיות גם עניין התפלה, ובאופן שהתפלה תחדור בו (ס'זאָל אים דערנעמען) ותפעל אצלו הגילוי של "נפלאות מתורתך" –

ואז נותנת לו התורה ציווי וכוח לסדר את תפלתו וענייניו באופן שלא יהיה "כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאול שאלה גדולה", אלא כדברי ריש לקיש: "לא תהא מיצר פיך, אלא הרחב פיך", "לשאול כל צרכך", ובאופן ש"מרובים צרכי עמך" כפי שהוא לאמיתתו של דבר – כדי לעשות מכל דבר כלי לאלקות,

והקב"ה מביטח: "ואמלאהו" – שימלא כל משאלות לבבו בהרחבה, בבני חיי ומזוני רויחי, "מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש"⁴¹, וכל הברכות, עד אין קץ, עד ביאת משיח צדקנו.

(קטעים מהתועודות י"ב תמוז ה'תש"כ. תורת מנחם כרך כה, עמ' 202-208 – בלתי מוגה)

וזהו גם תוכן מאמר רז"ל³⁰ "שלשה מרחיבין דעתו של אדם אלו הן דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים" – וכיון שאין מאמר רז"ל יוצא מידי פשוטו, הרי הכוונה היא לדירה נאה וכלים נאים כפשוטם – כי, בהיותו "אדם" כדבעי, על שם "אדמה לעליון"³¹, הרי כל עניני עולם הזה לא נבראו אלא בשבילו, כדברי הגמרא במסכת ברכות³² "כי זה כל האדם"³³. כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה, ולכן אסור לו לוותר על זה, כי אם "הרחב פיך", שיהיו אצלו כל העניינים באופן של הרחבה. וזהו גם מה שכתוב בירושלמי³⁴ "עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל" – דלכאורה, הייתכן להיות "בעל תאוה" עד כדי כך שכל מה שעינו רואה מוכרח הוא לאכול, ואם לאו, הרי זו עבירה שעתידי ליתן עליה את הדין?! – כי, כאשר הוא "אדם" כדבעי, אזי אכילתו היא על דרך אכילת קרבנות ואכילת שבת ויום-טוב, שהאכילה עצמה היא עניין של מצוה³⁵.

וזהו גם מה שמצינו אצל הנשיאים הנהגה באופן של הרחבה³⁶, ועד לאופן ההנהגה של מלך ש"ביופיו תחזינה עיניך"³⁷, ו"גדלהו משל אחיו"³⁸ (נוסף לכך שאפילו "נתמנה אדם פרנס על הציבור אסור בעשיית מלאכה בו"³⁹) – כי להיותו "מלך" (כולל ולכל לראש) על עצמו, אזי הנהגתו בענייני העולם היא באופן שכל דבר שרואה בעולם אינו באקראי בעלמא (כפי שמבאר ומסביר הבעל שם טוב⁴⁰), אלא בודאי שייך אליו, וצריך לעשות ממנו כלי לאלקות כו'.

וזהו שאומר ריש לקיש "אם סדרתה תפילה לא תהא מיצר פיך, אלא הרחב פיך ואמלאהו" – שכאשר יהודי נמצא במעמד ומצב של "סדרתה

30 ברכות נו, ב.

31 ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

32 ו, סע"ב.

33 קהלת יב, יג.

34 סוף קידושין.

35 ראה גם ת"מ ח"ז ריש ע' 19.

36 ראה גם לעיל ס"ע 147. וש"נ.

37 ישעי' לג, יז. וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה.

38 יומא יח, א.

39 קידושין ע, א. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ה ה"ד.

40 ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקע"ט ואילך.

וש"נ.

41 (תולדות כו, כח.

להתעקש ולפעול את ביאת המשיח

עשו כל אשר ביכולתכם!

...מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני־ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר שכל מה שנעשה עד עתה לא הועיל, והראיה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בענייני עבודת ה'.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור העניין אליכם: עשו כל אשר ביכולתכם – עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!
ויהירצון שסוף־כל־סוף ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובוודאי יפעלו אצל הקב"ה – כמו שכתוב "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

(משיחת ליל כ"ח בניסן ה'תנש"א. ספר־השיחות תנש"א, כרך ב, עמ' 474)

לגלות פנימיות התורה לכול – ללא הגבלה!

..הטעם שהעבודה באופן זה היא קודם ביאת המשיח דווקא – הרי זה מצד עניין "מורח ודאין" שנאמר במשיח, "והריחו ביראת הוי' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח":
"מראה עיניו" ו"משמע אזניו" – הם הגבלה, ואילו משיח – יגלה אלקות בכל מקום בלי שום הגבלות, לא רק ב"מראה עיניו" – "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה", אלא באופן ד"ופרצת ימה וקדמה גו'", בלי שום הגבלות. ולכן גם ההכנה למשיח צריכה להיות באופן הנ"ל – שכל עניין הבא ליד יש לעסוק בו (כנ"ל בארוכה).

וזהו הטעם שרבותינו נשיאינו בדורות האחרונים בכלל, וכ"ק מו"ח אדמו"ר במיוחד, השקיעו עצמם כל כך ("האבן זיך אויף אזוי פיל פאָרלייגט") והשתדלו שיפעלו עם כל בני־ישראל, גם עם אנשים פשוטים ועניינים פשוטים, וללמוד עימם "אל"ף בי"ת" כפשוטו, ו"אל"ף בי"ת" של יהדות, ולא הסתפקו בכך, אלא תבעו שבה בשעה שמתעסקים בלימוד "אל"ף בי"ת" עם הזולת, יקרבוהו באותה שעה לא רק ל"מים" סתם, אלא גם ל"מעין", דהיינו לפנימיות התורה –
מכיוון שענינו של משיח הוא שיגלה פנימיות התורה לכול, בלי שום הגבלות, ו"פרצת ימה וקדמה גו'", והרי כל הגילויים שלעתיד תלויים "במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות" – צריכים גם עתה להתעסק בעניין "יפוצו מעינותיך חוצה"; תחלה ב"חוצה" הפרטי, ולאחרי זה גם ב"חוצה" שחוצה הימנו.
ויש לעשות זאת ללא שום חשבונות והגבלות שעל־פי טעם ודעת, ועניין "יפוצו מעינותיך חוצה" יביא ל"קאתי מר".

(מהתוועדות ש"פ קדושים, מבה"ח אייר, ה'תשי"ז. תורת מנחם כרך יט עמ' 359-360)

"מכל מלמדי השכלתי" - בהפצה

ברצותו לדרבן ולעורר את עסקני חב"ד לפעול ביתר שאת, קרא להם הרבי ללמוד מדרכי הפעולה של ממשלת ארצות־הברית, של אנשי התנועה הקיבוצית, של המתיישבים בחברון, של עסקנים חסידיים שהרבי נקב בשמותם, ושל חוגים שונים ביהדות החרדית • הרבי הציג בפני החסידים והעסקנים דוגמאות למפעלים מצליחים, וקרא ללמוד משיטותיהם להפצת היהדות והמעיינות, לנסיעה ל'שליחות', לבניית מוסדות ועוד

המשכורות קטנות

בשנת תשכ"א ייסד נשיא ארצות־הברית, ג'ון פ. קנדי, את ארגון 'חיל השלום', שנועד לסייע למדינות נצרכות במקומות נדחים בעולם. בהתוועדות פורים ה'תשכ"א (תורת מנחם כרך ל' עמ' 166 ואילך) שוחח הרבי על־כך, למרות שהקדים ואמר: "אין זה מתפקידי לספר ברבים חדשות שהתפרסמו בעיתון", וטען כי מהודעת נשיא המדינה הגוי, שצפויים מאות אנשים שירצו לנסוע למדינות הרחוקות אף שהמשכורות קטנות, ויצטרכו לחיות בהתאם לרמת החיים של המקומיים, יש ללמוד במכל־שכן וקל־וחומר בנוגע לבני־ישראל:

כאשר באים ליהודי ואומרים לו שבמקומות מסויימים ישנם יהודים הזקוקים לעזרתו הרוחנית, הרי שנדרש שישעו לשם ויקדישו מזמנם, וילכו לשם בשליחותו של מקום, שהרי הקב"ה הכניס את אהבת השם באהבת ישראל (כמאמר הבעל־שם־טוב) וכך תבוא הגאולה. הרבי דיבר על כך בהרחבה ובצורה פרטנית והביע תקוותו שאנשים

לנצל לקדושה

התחלתי לחשוב לעצמי: מהי הכוונה בכך שמאורע כזה הגיע לידיעתי?! עד שתפסתי שהכוונה היא – כדי לנצל ענין זה לקדושה... הרי זה בוודאי בהשגחה פרטית... כך התבטא הרבי בליל ז' מרחשוון ה'תשמ"ו ('התוועדויות תשמ"ו' כרך א' עמודים 538;540). ובש"פ בהעלותך י"ט סיון ה'תשמ"ח ('התוועדויות תשמ"ח' כרך ג' עמ' 493):

הסיבה לכך שבהשגחה פרטית ראה או שמע אודות פעולתם של כמה וכמה מישראל בענין של חנוכת המשכן, היא – לא כדי שתהיה אצלו חלישות הדעת "שלא היה עמהם בחנוכה", אלא אדרבה – כדי שילמד הוראה בעבודתו לקונו, שגם הוא צריך לעסוק בעבודה זו, ע"י ההתבוננות בדעתו (בחזוק הדעת) כיצד יוכל הוא להשתתף עמהם בחנוכה... שני הקטעים שהובאו כאן היוו יסוד ודרך בהנהגתו של הרבי, והם מבהירים את שורת המקרים בהם קרא הרבי ללמוד מחוגים שונים כיצד להתמסר לבניין היהדות.

ייעצו ל'שליחות'.

עסקנים חדשים..."

הרבי מוסיף בכאב שבחב"ד "תרדמה העמוקה" – עיין שם ביטויים בלתי שגרתיים... בהזדמנויות נוספות דווח לרבי על התפתחות במוסדות סערט ויז'ניץ, קלויזנבורג ועוד – והרבי קרא ללמוד מהם.

בי' אדר ב' תשל"ג מדווח הרב אפרים וולף אודות הפרטים שנמסרו לו טלפונית יום קודם לכן ("קבלת הטלפון מאמש"), ובין היתר מופיע שם המשפט הבא (ימי תמימים כרך ו' עמ' 115):

על דבר צפת... אינו מתאים. צריכים לקחת צעירים כמו בקיבוצים ומדוע שלא ימצאו כאלו משלנו באופן של שליחות, והאם אי אפשר למצוא כאלו כמו מתנחלי חברון או בתנועה [ה]קיבוצית.

בארגונים אחרים נוסעים בשמחה!

שנים רבות קודם לכן, כשעלה על הפרק יסוד בתי ספר חדשים של 'רשת אוהלי יוסף יצחק' בנקודות חדשות בארץ הקודש, כתב הרבי (כ"ט תמוז תשי"ח' דוד עבדי' עמ' 405):

הר"י, סוף סוף, מאות מורים בארץ הקודש תבנה ותכונן וממלאים תפקיד מורה והרי זוהי הוכחה ברורה שאין צורך דוקא בקבלת-עול כיון שזהו עניין של פרנסה וכו'.

דווקא מארגונים אחרים – נוסעים למקומות אחרים ובשמחה וכו' ומבלי איזמים מעבר לים שעליהם לשמוע קול פקודה וכו' וכו'.

מענה ארוך כתב הרבי בחודש אדר-ראשון תשכ"ה (אגרות קודש כרך כג עמ' שמר-שמח), ובסעיף הראשון שלו כותב:

דבר הפשוט שאפשר ובידי אנ"ש שיחיו יושבי ארץ-הקודש תבנה ותכונן לפעול רבות ונצורות שם – ובמכל-שכן וקל-יחומר מכל אלו התנועות והחוגים שם שפתחו לאחרונה כמה-וכמה ישיבות, תלמודי-תורה, בתי-כנסת וכו' אף שאין להם הנשיאות חן והסיוע ממכה-זוכמה משרדים שישנו לעניני חב"ד, גם לא ההיכרות... ועוד ועוד, ועוד – ועיקרי: גם לא ברכת כ"ק רבותינו נשיאנו המיוחדת לעניני חב"ד.

והרבי ממשיך:

דבר הפשוט שכל-הנזכר-לעיל דורש עבודה

ללמוד מסאטמור ומסלונים

כך כתב הרבי להרה"ח ר' אברהם פאריז ע"ה בכ"ג אלול תשי"ג:

בטח ידוע לו, אשר חסידי סאטמור יסדו כמה ת"ת [תלמודי תורה] והלימודים בהם באידיש דוקא, ויסדו ת"ת אלו בזמן האחרון ממש, ובד' אמות שלנו הרי כו'...

בימים שבין יו"ד וי"ט כסליו ה'תשכ"ה, כותב הרבי להרה"ח ר' טובי' שיחי' בלוי (נר למשיחי עמ' י"א):

כותב ע"ד [=על דבר] התחדשות חסידות סלונים בהשתדלותו של איש אחד וכו'. ומהנכון שירציא [=שירצה] עד"י [על דבר זה] באסיפות אנ"ש וצאגו"ח [צעירי אגודת חב"ד] וכו' בירות"ו [בירושלים תבנה-ותכונן], ת"א [תל אביב], ב"ב [בני ברק] וכו' ואף שלאחר שנות חזקה (וכ"פ [וכמה פעמים] שלוש) ד"פעילות" כדעתה, צע"ג [צריך עיון גדול] אם ישתנה כו' – בכ"ז בכיו"ב [בכל-זאת בכיוצא-בה], גם על ס"ס [ספק ספיקא] וכמה ספקות – יש לנסות.

במהלך 'יחידות' ארוכה של השד"ר החסיד הרב ר' בן ציון שם טוב ע"ה בחורף תשכ"ג התבטא הרבי:

באנגליה בנה יהודי דתי שכונה שלימה, למה אין יכולים ללמוד מזה?...

צעירים כמו בקיבוצים

בחודש שבט תשל"ג שוגר לארץ-הקודש מכתבו של הרב חודקוב בצירוף קטע עיתונות ממוסדות בעלזא שעסק בהקמת בניינים ('ימי תמימים' כרך וא"ו עמ' 100). הרב וולף דיווח לרבי על דיונים שקיימו עסקני חב"ד, ושאל את הרבי האם לקבוע פגישה במשרד ממשלתי – והרבי הגיב בחריפות (שם, עמ' 102):

לא הייתה כלל הכוונה שיתחילו לדבר על דבר בניה בירות"ו [=על דבר בניה בירושלים תבנה ותכונן], כ"א [=כי אם] אך ורק להראותם שבפנ"מ [=שבפועל ממש] מוצאים [בחוגים אחרים, כמובן]

מכובדת ואז אין גבול להתפשטות האפשרות.

והרבי מצייץ ומצביע על:

דוגמה מפעולות יחידים ממש הר"ר [חיים שאול] ברוק שי' ברא[שון] לצ[יון], סלונים [הרב עזריאל זעליג סלונים] בירות'ו [=בירושלים תבנה ותכונן] זילברשטרומם שי' [הרב אהרון מרדכי, בירושלים] שם. וולף [הרב אפרים וולף] שי' בלוד חפר [הרב שמואל הלוי חפר] שי' בכפר [חב"ד], איידלקופ שי' [הרב יונה איידלקופ] שם ועוד וכהנ"ל – לא להתמנות פעם אחר פעם "ולזריקות" וכו'.

בחורף תשל"ג כותב הרבי ('מי תמימים' עמ' 102):

ועסקנים הנ"ל [=מחוגים אחרים]: ובלי היכרות מיוחדת כלל, בלי זירוז ותביעות מארצה"ב [מארצות הברית] וכו' כלל, בלי שיראום דבר כלל – פועלים ומצליחים".

"יעשה כמותם ויצליח"

אחד מעסקני חב"ד המפורסמים והמסורים – הרב אפרים וולף (ז"ל) – קיבל מהרבי את המענה הבא (מגדל עז עמ' 45):

יבקשו את הרע"ז שי' סלונים שילמדו – איך אפשר לבנות שיכון חב"ד: 1) בזמן קצר. 2) מבלי כל שותף. 3) מבלי כל הלוואות ועזר מחו"ל. 4) מבלי כל התערבות מחוגי הממשלה ועד להגבוהים וגבוה ביותר. 5) מבלי כל נחיצות לשלוח כמה פעמים איש מיוחד מחו"ל... – ומכאן ולהבא – הרי כנ"ל – בכל

הספקות יקחו לקח מהרע"ז שי' ויעשו כהוראתו... והלוואי שסו"ס תחול תזוזה אמיתית... ועד

שיהי' מקום לתקוה שלאחרי שנה ושנתיים וג' שנים וד' שנים ויותר – יהי' מעין – עכ"פ – דשיכון חב"ד בירות'ו...!

בקיץ תשמ"ו קיבל הרב יהושע יוזביץ שיחי', מנהל מוסדות 'תורת אמת' בירושלים ת"ו, מענה מהרבי (ספר 'תורת אמת' עמ' 458):

אזכיר עוד הפעם על הציון – להנ"ל ולבשורות טובות בזה.

אינו מובן כלל – לאיזה "הוראות" שואל – יעשה ככל עשרות הישיבות שבארץ הקודש (אף שרובם הגדול אין להם הוותק, ולא היחס דכמה וכמה דורות, לא תלמידים בכמה וכמה מקומות וכו')

ברכות להמסייעים ובריבוי – במכתבי רבותינו נשיאנו הרבים.

ובהזדמנות נוספת כתב לו הרבי עוד (שם, עמ' 459):

עשרות מוסדות במצב הנ"ל ומהם עוד גרוע מזה – וגדלים במספר התל[מידים] וברמת הלימודים ומצליחים, ומהם באה"ק. וימצא כתוב[ו]ת שלהם כו'. ויעשה כמותם ויצליח גם הוא.

במענה משנת תשל"ט כותב הרבי לאחד העסקנים:

כל העולם כולו מוצא רמי"ם וכו'... יתבונן בהמון הישיבות (ככולם) שמוצאים ר"מ, מוצאים תלמידים, מוצאים מענקים וכו'. וכל זה בדרך הטבע לגמרי...!

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והזכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל היבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חיש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

"ואם לא עכשיו, אימתי?"

הוא היה אומר: אם אין אני לי, מי לי; וכשאני לעצמי, מה אני; ואם לא עכשיו, אימתי
(פרק א, משנה יד)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

אם אין אני לי – אם אין אני זוכה לעצמי, מי יזכה בשבילי. וכשאני לעצמי – ואפילו זכיתי לעצמי, מה הוא הזכות הזו, ובמה נחשב הוא, כנגד מה שאני חייב לעשות. ואם לא עכשיו – בעולם הזה. אימתי – כי אחר המוות אי אפשר לזכות עוד. פירוש אחר: אם לא עכשיו בימי הבחירות, אימתי, שמא בימי הזקנה לא יעלה לידי.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנה י"ב הזהירנו הלל לקרב גם את ה"בריות" לתורה, ובהמשך לזה באות שלוש הוראות אלה. "אם אין אני לי, מי לי" – החובה על כל אחד לעסוק בעבודה הנ"ל בעצמו. ודאי שגם בלעדי ייעוץ העניינים הצריכים להיעשות, אבל אם הוא לא ייטול חלק בזה, יאבד את הזכות. "וכשאני לעצמי, מה אני" – אם כי הוא בעצמו חייב לעסוק בזה, לא יעמיד הכול על דעתו, אלא יתייעץ עם אחרים.

"ואם לא עכשיו, אימתי" – לא ידחה עבודה זו לכשיתפנה מעסקיו לאחר זמן, שהרי ייתכן שלאחר זמן יהיה כבר מאוחר מדי לעזור לזולתו.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשל"ז – בלתי מוגה)

יש לבאר מאמרים אלו, בדרך הצחות והרמז, בקשר לקרבן פסח. ובהקדים:

אננם בימיו של הלל לא נהגו לומר פרקי אבות בין פסח לעצרת, כמובן. אבל מכיוון שהתורה נצחית היא (לרבות מנהג ישראל שתורה הוא), צריך לומר שמאמרו של הלל בפרק הראשון דפרקי אבות שייך (לשבת הראשונה שלאחר) פסח.

ולפי זה: מסופר בגמרא, שבני בתירא היו מסופקים אם הפסח דוחה את השבת, והלל פסק להם שהוא דוחה את השבת, ואז מינוהו לנשיא עליהם. ומבואר במקום אחר בארוכה, שהפסח דוחה את השבת משני טעמים: א) להיות שיש בו (גם) הגדר של קרבן ציבור. ב) "זמנו קבוע" לי"ד בניסן. והנה, מיד לאחר חג הפסח – לאחר מינויו של הלל כנשיא – לומדים את מאמרו ותורתו בקשר לקרבן פסח (שעליידי זה נתמנה לנשיא):

"אם אין אני לי, מי לי" – היינו שמהותו של הפסח הוא קרבן יחיד.

"וכשאני לעצמי, מה אני" – ביחד עם זה הוא זקוק לציבור (היינו, גדר של קרבן ציבור), כי באם היה רק קרבן יחיד, לא היה דוחה את השבת, והלל לא היה מקבל את הנשיאות "מה אני".

"ואם לא עכשיו, אימתי" – היינו שהפסח "זמנו קבוע", ולכן הוא דוחה את השבת.

(לקוטי שיחות כרך ח', עמ' 114)

פרשת שמיני

עגל בן בקר לחטאת (ט,ב)

להודיע שמכפר לו הקב"ה על-ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה (רש"י)

נשאלת השאלה: הלוא בימי המילואים כבר הקריב אהרון קרבן לכפר על חטא העגל (תצווה כט, וברש"י שם) ואם-כן מדוע הוצרך לקרבן נוסף?
בספר התניא (איגרת התשובה פרק ד) מבואר שבכפרה יש שני עניינים: א) כפרת העוון, ב) שיהיה החוטא מרוצה וחביב לפני הקב"ה כקודם החטא (וכמו אדם שחטא כנגד המלך, שגם לאחר שפייס את המלך והמלך כבר מחל לו, שולח הוא דורון למלך כדי להיות מרוצה וחביב לפניו כמו קודם החטא). ולפי זה, הקרבן שהקריב אהרון בימי המילואים השיג כפרה וסליחה (לנפש האדם), ואילו הקרבן שהקריב ביום השמיני היה בגדר 'דורון' (נחת-רוח לה' יתברך).
זה גם הדיוק "להודיע שמכפר לו הקב"ה": התורה מודיעה את חיבתו של אהרון, שחזר להיות "מרוצה וחביב לפניו יתברך כקודם החטא".

(לקוטי שיחות כרך כב, עמ' 19)

זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (ט,ו)

אמר להם משה לישראל: אותו יצר הרע תעבירו מליבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום. כשם שהוא יחידי בעולם, כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו... עשיתם כן – וירא אליכם כבוד ה' (תורת כהנים)

יש כאן שילוב מעניין של נגלה ונסתר. שכן הספרא נקרא 'החמור שבספרים', מפאת היותו מרובה בהלכות (תוספות ברכות יח), והנה לפנינו קטע 'חסיד' מובהק...

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 304)

ויבא משה ואהרן אל אהל מועד (ט,כג)

למה נכנס משה עם אהרן? ללמדו על מעשה הקטורת. דבר אחר: כיוון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות... ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער... מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים, וירדה שכינה לישראל (רש"י)

"משה" – עניינו תורה, ככתוב: "תורה ציווה לנו משה".

"אהרן" – עניינו תפילה, כי התפילות הם במקום קרבנות, עבודתו של אהרון.

פירושו הראשון של רש"י, שאהרן נכנס ללמוד את מעשה הקטרת, רומז לנו שעבודת התפילה זקוקה לתורה. כלומר: גם בעת התפילה יש להרגיש את העניין בתורה שנלמד לפני התפילה. פירושו השני של רש"י, שמשה נכנס כדי להתפלל עבור אהרן, רומז על כך שלימוד התורה זקוק לתפילה, היינו שגם בעת הלימוד צריכים לחוש את החום וההתלהבות של שעת התפילה.

(משיחת ש"פ שמיני תש"מ)

ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם (ט, כג)

כל שבעת ימי המילואים... לא שרתה בו שכינה (רש"י)

מדוע אכן לא שרתה השכינה בשבעת ימי המילואים? והרי אף בימים אלו הקריבו קרבנות. אלא גם בשבעת ימי המילואים שרתה השכינה במשכן, אך זו היתה דרגה באלוקות שנמשכה על-ידי עבודת ישראל. ואילו בשמיני למילואים היתה השראת השכינה מדרגה נעלית יותר – מבחינה כזו שאין עבודת ישראל 'מגיעה' לשם, והיא נמשכת מצד 'אתערותא דלעילא'. לכן הגיע גילוי זה "אל כל העם", גם לאלו שהם בבחינת 'עם', מלשון 'גחלים עוממות'. שכן זו היא המידה: דווקא הגילויים הנעלים ביותר מגיעים עד למטה ביותר – "כל הגבוה יותר יורד למטה יותר". זהו גם מה שבירכס משה "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" (רש"י). כלומר: גילוי נעלה זה יגיע וישך גם בכוח המעשה, שהוא הכוח התחתון ביותר שבאדם.

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 237)

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם (י, ב)

היום השמיני לחנוכת המשכן (שבו מתו נדב ואביהוא) שייך לחנוכה, שכן מלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו, אלא שחנוכת המשכן נדחתה עד א' בניסן (ולכן קוראים בחנוכה את פרשת הנשיאים, פרשת חנוכת המשכן).

והרי רמז לחנוכת המשכן במילה 'חנוכה':

ח – יום שמיני למילואים, נו – בגימטרייה נד"ב (56), כה – בגימטרייה אביהו"א (25).

רמז שביום השמיני למילואים נסתלקו נדב ואביהוא.

(לקוטי לוייזחק לזוהר ב עמ' רסח)

מפרסת פרסה (יא, ג)

נאמר בספרים שפרסה סדוקה רומזת ל'קליפת נוגה', שיש בה גם טוב וגם רע. מכיוון שבהמה זו שייכת לקליפת נוגה, היא מותרת באכילה, שהרי ניתן הכוח לבררה ולהעלותה לקדושה (על-ידי אכילת בשרה וניצול כוח האכילה לעבודת ה'). ואילו פרסה קלוטה מורה שהבהמה שייכת ל'שלוש קליפות הטמאות', שכולן רע, ואי אפשר לבררה ולהכניסה לתחום הקדושה.

מוסיף על כך אדמו"ר ה'צמח צדק':

זוהי משמעות הלשון 'קלוטה' – הניצוץ האלוקי שבבהמה זו נקשר ונקלט בה באופן כזה שאי אפשר להוציאו ממנה. וזהו גם פירוש 'אסור' – הניצוץ אסור וקשור בתוך הדבר ואי אפשר להעלותו.

ועוד אומר אדמו"ר ה'צמח צדק':

פרסה סדוקה – רומזת לאדם שאכילתו ושתייתו ושאר מעשיו הגשמיים נחלקים לשניים: (א) האכילה עצמה, שהיא מעשה בהמי; (ב) הכוונה שהיא לשם שמים.

פרסה קלוטה – רומזת לאדם שאצלו גם כוונת האכילה היא בהמית, למלאות תאוותו בלבד, כך שהאכילה והכוונה שוות.

(אור התורה ויקרא, עמ' מח)

חסידות באוזניים

לקט מיוחד לרגל ב' אייר, יום הולדת אדמו"ר מהר"ש

לשם מה לחיות?

...ידוע הסיפור מכ"ק אדמו"ר מהר"ש (בשייכות לוויכוח בין כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע עם אחיו רז"א, בהיותם ילדים קטנים, אודות מעלתו של יהודי על אינו-יהודי):
 אדמו"ר מהר"ש שאל את בן-ציון המשרת: "בן-ציון, אכלת היום?", וענה המשרת: "כן". ושאל אותו אדמו"ר מהר"ש: "אכלת היטב?", וענה: "מה פירוש טוב, הנני שבע, ברוך השם". והוסיף הרבי לשאול: "ובשביל מה אכלת?", וענה בן-ציון: "כדי לחיות". "ובשביל מה הנך חי?", שאלו הרבי. וענה בן-ציון: "כדי שאוכל להיות יהודי ולעשות רצון ה'", ונאנח המשרת באומר זה.
 אחר-כך אמר אדמו"ר מהר"ש לבניו: "הנכם רואים, יהודי, בטבעו, אוכל בשביל לחיות, וצריך לחיות כדי שיוכל להיות יהודי ולמלא ציווי ה', ומפטיר באנחה, בהרגישו שעדיין אין זה על טהרת האמת".

(תורת מנחם כרך כז עמ' 246)

יפה כוח הבן

כידוע, שאדמו"ר מהר"ש התחיל לומר דא"ח ברבים בחיי אביו הצמח-צדק, שכתב לו כתב-רבנות: "ראיתי דא"ח שלך והוטב בעיני מאוד". ולהעיר שרצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר היה להוציא-לאור את המאמרים של זקנו אדמו"ר מהר"ש, ועל הסדר, היינו, מאז שהתחיל לומר חסידות, כולל גם המאמרים הראשונים שאמרם בחיי אביו.

(תורת מנחם כרך ב עמ' 186)

סוף סוף חסידות תפעל ותעורר

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות... בשם אביו, כ"ק אדמו"ר נ"ע:
 אביו, אדמו"ר מהר"ש, היה אומר לפעמים הלשון "רעדן חסידות" (=לדבר חסידות), ולפעמים היה אומר הלשון "זאָגן חסידות" (=לומר חסידות).
 כ"ק אדמו"ר נ"ע התייגע בפירוש העניין – סתם לשאול, הרי זה סדר של 'חיצון', אלא רק לאחרי שמתייגעים בעניין עד כמה שידו מגעת, אזי יכולים לשאול – ולאחרי שהתייגע ופירש לעצמו החילוק בין "רעדן חסידות" ל"זאָגן חסידות" – אזי שאל אצל אדמו"ר מהר"ש.
 ואמר לו אדמו"ר מהר"ש: "רעדן חסידות" הוא הדיבור על אודנין דשמעין, ואילו "זאָגן חסידות" היינו כאשר השומעים אינם 'כלים' לקבל העניין, אלא שהעניין חוזר ומתעורר ("עס רופט זיך אָפּ") לאחר זמן – אם לא בעצמו אזי אצל בנו או נכדו.
 ולכן – סיים אדמו"ר מהר"ש – כאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות שהשומעים לא היו כלים, הנני משתמש בלשון "גערעגט חסידות"; וכאשר הנני מספר אודות מאמר חסידות על אודנין דשמעין, הנני משתמש בלשון "גערעדט חסידות".

(תורת מנחם כרך כו, עמ' 69-70)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שמיני

כ"ו בניסן

ארבע כוסות באחרון של פסח [או בארה"ק בשביעי של פסח], ישרים זאת ב[התוועדות] שבת זו, מתוך שמחה וטוב לבב.⁸

ה'גזירה' על 'משקה'

בהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשכ"ג, בקשר לפסוק "יין ושכר אל תשת", השמיע הרבי שיחה בקשר להגבלות על שתיית 'משקה'.⁹ בין השאר אמר שלא יעשו עליו 'קידוש', וגם כשעושים קידוש על יין, שישתו רק 'רוב כוס' ולא (כבד' כוסות דפסח) את כולה, ובנוגע לשמחה, אפילו שמחת חתן, וכן בסתם התוועדות חסידית, אפשר לומר לא יותר מאשר ג' פעמים 'לחיים', ושזה יהיה רק על כוסיות קטנות, באופן שכל ג' הפעמים יחד יכללו לא יותר מאשר 'רוב רביעית מצומצם'. כל זה בקשר לאלה שקודם גיל ארבעים (ובפרט לבחורים שהם עדיין קודם הנישואין, שבקשר אליהם יש טעמים נוספים מדוע עליהם להימנע משתיית 'משקה'), וגם אלו שלאחר ארבעים, שאז "משתי מעליא"¹⁰, עליהם למעט בזה, וצריכה להיות אצלם השתייה מיינה של תורה, שהיא פנימיות התורה.

"כל האמור לעיל הוא בנוגע לכל ימי השנה, הן בחול, הן בשבת והן ביום טוב, וכן בנוגע לכל המקומות. רק בנוגע ליום אחד בשנה – פורים¹¹ – איני רוצה להתערב..."

במקום אחר¹², נדפסו שתי תשובות בעניין: בעניין ה'היתר' שנטען כאילו ל'משפיע' מותר לשתות יותר מכפי ה'גזירה': מפיתוי היצר, כמובן,

(8) שיחת ש"פ קדושים, מברכים-החודש אייר ה'תשכ"ז ס"ג (שיחות קודש תשכ"ז ח"ב עמ' 97).

(9) תוכן העניין בקצרה – בתורת מנחם תשכ"ג כרך לו, עמ' 351 (ובנסמן שם בהערה 122) ואילך.

(10) שבת קנב, א.

(11) ראה ע"ז בהרחבה במדור 'ניצוצי רב' ב'התקשרות', גיליון תק"ב – פורים תשס"ד.

(12) 'תשורה' לנישואין מוויקט-וולף, כפר-חב"ד, ל"ג בעומר תשס"ב, עמ' 52.

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור. אחר כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מוכן לכולם, ואחר כך – התפילה.¹

הפטרה: "ויוסף עוד דוד... וילך כל העם איש לביתו" (שמואל ב' ו, א"ט).²

המודל: יום רביעי, בשעה 7 בבוקר, 48 דקות 11 חלקים.

הש"ץ נוטל בידו את ספר-התורה ומחזיקו בשעת ברכת החודש.³

מברכים החודש: ראש-חודש אייר⁴ ביום הרביעי וביום החמישי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

לאמירת 'אשרי' – מי שאמר ברכת החודש מוסר את ספר-התורה לאתרו להחזיקו בשיבה, והציבור רשאי לשבת, ולאחר מכן נוטלו (הוא או אחר) בידו ואומר 'הללו'⁵, והציבור (ובפרט המגביה) עומדים ללוותו לארון הקודש.

התוועדות בבית-הכנסת.⁷

מי שלא הספיק לקיים את המנהג לשתות

(1) ספר-המנהגים, עמ' 30.

(2) ספר-המנהגים, עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

(3) ורק אם הוא זקן וקשה לו להחזיקו משך-זמן, ייתן לאחר להחזיקו (המקורות נסמנו ב'בירור' בנושא שנדפס ב'התקשרות' גיליון תצו עמ' 17, ע"ש).

(4) שמו של החודש נכתב בשני יודין – אייר, דווקא. ובפרט על-פי המבואר, שאייר הוא "חודש שנולדו בו זיוונת עולם", הוא ראשי תיבות סוד המרכבה שלימה – אברהם, יצחק, יעקב, רחל (נחלת שבעה ס"ז. מאורי-אור בערכו) – אג"ק כרך טו, עמ' קלו.

(5) כנראה אין הקפדה מי יאמר זאת – ראה 'התקשרות' גיליון רב"י עמ' 18, 17, לקט מנהגי ביהכ"נ חב"ד בש"ק, שכתבו שהמגביה

אומר 'הללו' והרבי מחק זאת, ובנוסף – במוסף ציין "לפני המנהג, ובמנחה העיר "לא זהו הדיוק". וראה בפסקי תשובות סי' קמט הערה 3.

(6) ראה שו"ע סי' קמט ס"א ופסקי תשובות שם ס"ק א.

(7) היום-יום, ל' ניסן.

יום רביעי

ל' בניסן, א' דראש־חודש אייר

[רבים ממנהגי ערב ראש־חודש וראש־חודש רוכזו בגיליונות קודמים].
מי שטרם בירך את 'ברכת האילנות', יזדרז לברכה היום¹⁵.

יום חמישי

א' באייר

ב' דראש־חודש.

יום שישי

ב' באייר

"תפארת שבתפארת", יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, בשנת תקצ"ד¹⁶.

ובמילא - אין העצה לשמוע לפיתוי (שעלידייזה ויתגבר עוד יותר, ובמכל־שכן שלא יניח להתועד באיזה פיתוי אחר, או גם בלא פיתוי), אלא הפכו. ובמענה נוסף בעניין זה (הלשון אינו מדוייק): נבהלתי לשמוע, ובצנעה - גרוע מבפרהסיא. במנחה אין אומרים 'צדקתך'.

קוראים פרק ראשון ממסכת אבות¹³. אמירת פרקי־אבות (כלשון אדמו"ר הזקן בסידורו) באה בהמשך לתפילת מנחה, שעניינה אינו לימוד, וכלשון הידוע "אני מתפלל לדעת זה התינוק", ולכן גם היא אינה בגדר לימוד כל־כך. אך כדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד יקבל על עצמו, שנוסף לאמירת פרקי־אבות בכל שבת משבתות הקיץ, יוסיף וילמד בעיון משנה אחת (לכל הפחות) עם הפירושים דמפרשי המשנה, כל אחד לפי ערכו¹⁴.

13 ראה בהתקשרות גיליון רעח עמ' 17 אודות פסוקים וחלקי פסוקים שבפרקי־אבות, שהורה הרבי שלא לאומרם עם שמות ה' כמות־שהם (ולכאורה כן צ"ל גם באמירת הגש"פ בשבת הגדול). צ"ע מ"ט רגילים אצלנו (כ"כ גם ב'אוצר' עמ' רמד, וכן נהג הרבי) שא"א קדיש דרבנן אח"כ (ועד"ז אחר אמירת הגש"פ בשבת הגדול, וקדיש־יתום אחר פסוקי הנשיאים [ראה במכתב הרבי הנדפס בסוף התהילים: "וכמש"כ הלבוש סי' קל"ב, אשר לעולם צריכים לומר קדיש לאחרי שאמרו פסוקים] - עכ"פ צריך היה לדחות לאחריהם את הקדיש שאחרי התהילים, כמנהגנו בקדיש שאחרי שיר של יום ולדוד אורי וכו'), ובפרט שבש"ע אדמוה"ז סו"ס נד נפסק שברייאת דר' חנניה נוספה כאן **כדי לומר את הקדיש**.

14 ספר־השיחות תנש"א ח"ב עמ' 596, 664. הובא ב'שערי המועדים' ספירת־העומר, סי' לו. וראה גם 'תורת־מנחם - התועדות' תשי"א ח"ב ס"ע 62 שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר לרבי ללמוד או לומר פרקי אבות בש"ס ווילנא [כנראה רק בגלל המפרשים הנדפסים שם, כי יש כמה שינויים בנוסח אדה"ז בפרקי אבות שבסידור מהנוסחאות האחרים, ו"חייב אדם לומר בלשון

רבו" - לקוטי־שיחות, כרך ג, עמ' 301, ועד"ז בשערי־הכולל פ"ל ס"ג. וכמדומני שלא מצאתיו לע"ע נעתק ב'ביאורים לפרקי אבות' [אבל לא באריכות". וכן מסופר ב'רשימות', חוברת קמג, עמ' 10, שהורה כן כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ. ושם בחוברת ה', עמ' 28, מסופר שאדמו"ר מהורש"ב היה לומד פרקי־אבות בשבתות הקיץ - לפעמים ב' וג' משניות בכל שבת, ולכן נמשך אצלו לימוד זה כל הקיץ (ראה 'אוצר' עמ' רמה. ועיי"ש בנושא זה ממקורות נוספים, וכן תיווך מסויים בין זה להאמור בחוברת קפב, עמ' 20, שבכלל "למדו פרק" כל שבתות הקיץ).
15 כיוון שהרבי ('שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א סי' קיד) מדייק מלשון 'סדר ברכת הנהנין' לאדמוה"ז (פ"ג ס"ד) שרק בימי ניסן יכולים לברך.

16 תולדות חייו ב'ספר התולדות - אדמו"ר מוהר"ש' לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (בהוצאת קה"ת, ברוקלין תש"ז, תשנ"ז) ובפירוט נוסף, בספר בשם זהה של הרה"ח רא"ח שי' גליצנשטיין, בהוצאת קה"ת, כפר־ב"ד תשל"ו. וראה ב'רשימות היומן' עמ' רפב, רצט.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש